

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXVII. — Wydana i rozesłana dnia 21. sierpnia 1897.

Treść: 192. Rozporządzenie, dotyczące się służby przygotowawczej sędziowskiej.

192.

Rozporządzenie Ministra sprawiedliwości z dnia 15. sierpnia 1897,

dotyczące się służby przygotowawczej sędziowskiej.

Na zasadzie §. 99 ustawy z dnia 27. listopada 1896, Dz. u. p. Nr. 217 (ustawy o organizacyi sądów), rozporządza się w porozumieniu z Ministrem skarbu:

I. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Trzechletnia służba przygotowawcza, mająca poprzedzić przypuszczenie do egzaminu sędziowskiego (§. 4 ustawy o organizacyi sądów), rozpoczyna się dla tych praktykantów sądowych, którzy w prośbie swojej o przyjęcie do praktyki sądowej oświadczają, że zamysłają poświęcić się urzędowi sędziowskiemu lub złożyć egzamin sędziowski, z wstąpieniem do praktyki sądowej, zresztą zaś od dnia, w którym praktykant sądowy, zostający już w praktyce sądowej, poda prośbę o nadanie posady auskultanta lub złoży oświadczenie, że zamysła poświęcić się urzędowi sędziowskiemu albo zdać egzamin sędziowski. To ostatnie oświadczenie złożyć należy w prezydium sądu krajowego wyższego ustnie lub piśmiennie.

O ile praktyka sądowa, odbyta przed rozpoczęciem służby przygotowawczej sędziowskiej, ma być w czas służby wliczona i przy wymierzaniu emerytury uwzględniona, ocenia się według przepisu §. 17, ustęp 2, ustawy o organizacyi sądów i przepisów szczególnych w tej mierze obowiązujących.

§. 2.

Wyznaczanie trybunału pierwszej instancji tudzież sądów powiatowych, znajdujących się poza obrębem siedziby trybunału, w których auskultant lub praktykant sądowy, w służbie przygotowawczej zostający, sprawować ma obowiązki, jakoteż decyzya w tym względzie, czy tenże ma odbyć część służby przygotowawczej w sądzie krajowym wyższym, jest rzeczą prezydenta sądu krajowego wyższego.

W którym z sądów powiatowych, znajdujących się w siedzibie trybunału, odbywać należy służbę przygotowawczą, postanawia prezydent trybunału pierwszej instancji, któremu prezydent sądu krajowego wyższego powierzył auskultanta lub praktykanta sądowego do odbycia służby przygotowawczej.

Zarządzenia co do miejsca, w którym służba przygotowawcza lub pojedyncze części służby przygotowawczej odbyć się mają, mogą być każdego czasu zmienione w celu następczenia osobom, w służbie przygotowawczej zostającym, sposobności do wszechstronnejszego zatrudnienia i wykształcenia. Jednakże od zarządzeń, które wydał prezydent sądu krajowego wyższego, można odstąpić tylko za jego zezwoleniem.

Tę część służby przygotowawczej, która przypada na prokuraturę państwa, odbyć należy w prokuratury państwa przy tym trybunale, który oznaczony jest w pierwszym ustępie.

§. 3.

Osoby zostające w służbie przygotowawczej, przeznaczać należy do sprawowania służby tylko w takich sądach, które według średniej rozciągłości i rodzaju swojej czynności mogą ich dostatecznie zatrudnić i do wykształcenia się mogą następczyć

im sposobność. W szczególności unikać należy przeznaczania do tego samego sądu zbyt wielkiej ilości osób do służby przygotowawczej i wystawiania wszystkich na niebezpieczeństwo nie osiągnięcia celów służby przygotowawczej sędziowskiej.

§. 4.

Przy wyznaczaniu miejsc, w których służba przygotowawcza w sądach powiatowych i w trybunałach pierwszej instancji (prokuratorji państwa) ma się odbywać, należy ile możności mieć wzgląd na życzenia auskultanta lub praktykanta sądowego, tudzież na jego stosunki prywatne i familijne.

Co do prośby o pozwolenie odbycia lub kontynuowania służby przygotowawczej w innym sądzie powiatowym zamiast w tym, który wyznaczył prezydent sądu krajowego wyższego, decydować ma ostatecznie prezydent trybunału pierwszej instancji.

§. 5.

Co do prośby o odbywanie dalej służby przygotowawczej w okręgu innego sądu krajowego wyższego, rozstrzyga prezydent tegoż sądu krajowego wyższego. Prośbę podać należy piśmiennie do prezydium tego sądu krajowego wyższego, w którego okręgu petent pod tę porę odbywa służbę przygotowawczą.

W razie przychylenia się do prośby, wyznaczyć należy zarazem trybunał pierwszej instancji i sądy powiatowe poza obrębem jego siedziby, w których służba przygotowawcza ma się dalej odbywać.

Po przychyleniu się do prośby, świadectwa z dotychczasowej aplikacji osoby w służbie przygotowawczej zostającej (§. 7, ustęp 2, ustawy o organizacji sądów), przesłać należy prezydentowi sądu krajowego wyższego, w którego okręgu służba przygotowawcza ma się dalej odbywać.

§. 6.

Praktykantom sądowym w służbie przygotowawczej zostającym, tak samo jak auskultantom służbę przygotowawczą odbywającym (§. 49, ustęp 2, instrukcji sądowej), może być dozwolany urlop dwutygodniowy dla wytchnienia.

II. Cel służby przygotowawczej sędziowskiej.

§. 7.

Służba przygotowawcza sędziowska ma na celu nie tylko ułatwić dokładne rozpatrzenie się w rozmaitych czynnościach, odbywających się w sądach i prokuraturach państwa, jakoteż w sposobie postępowania z nimi i ich załatwiania, tudzież nastrepić sposobność i podać wskazówki do nabycia biegłości potrzebnej w służbie sądowej i

praktycznej wprawy, lecz oprócz tego ma utrwalić i uzupełnić wykształcenie naukowo-prawne auskultantów i praktykantów, prowadzić ich do obejmowania całości i praktycznego rozumienia prawa życia prawnego a nakoniec ma nauczyć ich niemyślnego posługiwania się prawem materyalnem i stosowania go do objawów życia przed sąd wytaczanych, właściwego prawnego oceniania i rozstrzygnięcia przypadków cywilnych i karnych.

Służba przygotowawcza wzniesić ma tym sposobem w osobach poświęcających się zawodowi sędziowskiemu zarazem przeświadczenie, że właściwym zadaniem sędziego nie jest przestrzeganie form prawnych i trzymanie się przepisanej toki postępowania, lecz merytoryczne załatwianie przypadków prawnych, przed sąd przywodzonych a przeto, że wykształcenie zawodowo-naukowe sędziego, który zadanie to rozwiązywać powinien zawsze zgodnie z wynikami rozwoju umiejętności prawnych, nie może kończyć się ani z odbyciem nauk uniwersyteckich ani z egzaminem sędziowskim.

§. 8.

Dla osiągnięcia tych celów urządzić należy służbę przygotowawczą tak, żeby osoby w niej zostające:

1. obznajmiły się ze wszystkimi czynnościami poszczególnych gałęzi służby sądownictwa cywilnego i karnego, jakoteż z czynnościami kancelaryi sądowej i administracji sądowej, i

2. mogły nabyć we wszystkich gałęziach czynności zawodu sędziowskiego i prokuratorskiego uzdolnienia i kwalifikacji potrzebnych do samodzielnego sprawowania urzędu sędziego i prokuratora państwa.

Nadto w trybunałach, w których zatrudnianą są auskultanci i praktykanci sądowi w służbie przygotowawczej zostający, odbywać należy z nimi regularne ćwiczenia, w których przypadki praktyczne rozbiierać należy ze stanowiska naukowego i starać się o dalsze teoretyczne wykształcenie uczestników (§. 10 ustawy o organizacji sądów).

§. 9.

Ze względu, że służba przygotowawcza sędziowska przeznaczona jest głównie do udzielania nauki, nie wolno wyzyskiwać osób służbę przygotowawczą odbywających do wykonywania pewnych robót, które stałyby na przeszkodzie osiągnięciu powyższych celów służby przygotowawczej. Wyjąwszy udział w posiedzeniach i rozprawach, zatrudnienie służbowe praktykantów sądowych i auskultantów w służbie przygotowawczej zostających urządzić należy tak, żeby z godzin czynności zostawała im jakaś część na naukę i uzupełnianie swojej wiedzy

III. Kierowanie służbą przygotowawczą.**§. 10.**

Kierowanie służbą przygotowawczą i nadzór nad osobami odbywającymi tę służbę, wyjąwszy ów okres, w którym pełnią obowiązki w sądzie krajowym wyższym, należy do prezydenta tego trybunału pierwszej instancji, w którym lub w którego okręgu służba przygotowawcza ma być odbyta. Bezpośredni nadzór nad praktykantami sądowymi lub auskultantami w czasie, gdy pełnią obowiązki w sądzie powiatowym, należy do naczelnika tego sądu powiatowego.

W czasie pełnienia obowiązków w sądzie krajowym wyższym, kierownictwo i nadzór wykonywa prezes sądu krajowego wyższego lub radca sądu krajowego wyższego, którego prezydent do tego przeznaczy.

§. 11.

Do zakresu kierownictwa służbą przygotowawczą należy zarządzenie, kiedy poszczególne czynności, rozporządzeniem niniejszem przepisane lub dozwolone, mają rozpoczynać się i kończyć, wybór urzędników sędziowskich, którym w poszczególnych sądach osoby w służbie przygotowawczej zostające, mają być przydane, postanawianie kolei zatrudnienia w poszczególnych gałęziach służbowych sądownictwa cywilnego i karnego w sądzie istniejących, jakoteż w czynnościach kancelaryi sądowej i administracji sądowej, tudzież urządzenie ćwiczeń i nadzór nad nimi. Do kierownictwa służbą przygotowawczą należy nadto przeznaczanie osób w służbie przygotowawczej zostających, do prokuratury państwa, wyjednywanie przeznaczenia ich do sądu krajowego wyższego, zezwalanie na pełnienie służby przygotowawczej w prokuratury skarbu lub w kancelaryi adwokackiej i, o ile to ostatnie będzie uznane za potrzebne, przeznaczanie do prokuratury skarbu lub do kancelaryi adwokackiej.

Wybór urzędników, którym osoby w służbie przygotowawczej zostające mają być w prokuratury państwa lub w prokuratury skarbu przydane, jakoteż oznaczanie kolei zatrudnienia w poszczególnych gałęziach czynności tamże istniejących, należy do naczelników tych władz. Rodzaj zatrudnienia w kancelaryi adwokackiej oznacza adwokat.

§. 12.

Nadzór bezpośredni nad osobami w służbie przygotowawczej zostającymi, gdy takowe pełnią obowiązki w prokuratury państwa, w prokuratury skarbu lub w kancelaryi adwokata, należy do naczelników tych władz lub do adwokata (§. 9 ustawy

o organizacji sądów). Gdyby auskultant lub praktykant sądowy przeznaczony do czynności, dopuścił się czynów niewłaściwych lub uchybienia obowiązkom, osoby rzezczone winny uwiadomić o tem prezydenta trybunału pierwszej instancji.

§. 13.

Osoby powołane do kierowania służbą przygotowawczą, winny stosownymi zarządzeniami, jakoteż wykonywaniem służącego im prawa nadzoru, starać się o to, żeby osoby zostające w służbie przygotowawczej były zatrudniane i używane odpowiednio przepisom niniejszego rozporządzenia w sposób zgodny z celami służby przygotowawczej. Winny przeto co pewien czas kazać pokazywać sobie wykazy czynności, które osoby w służbie przygotowawczej zostające winny prowadzić w myśl §. 7, ustęp 1, ustawy o organizacji sądów, tudzież poszczególne prace i brać udział w niektórych ćwiczeniach zaprowadzonych w trybunałach.

§. 14.

Przy wyborze urzędników sędziowskich i prokuratorskich, którym osoby w służbie przygotowawczej zostające mają być do wprawiania i kształcenia przydane, mieć należy wzgląd tak na rodzaj i rozmiary czynności, które ci urzędnicy mają wykonywać, jak niemniej na stopień służby przygotowawczej i jej dotychczasowe wyniki, ażeby o ile możności nastręczyć właśnie sposobność do zatrudnienia odpowiedniego dotyczącej epoce służby przygotowawczej. Urzędników nie posiadających zdolności do skutecznego nauczania innych osób a w szczególności urzędników nie posiadających skłonności do wynurzania się, do badania toku myśli osoby, którą mają nauczać, rozjaśniania i poprawiania jej zapatrywań, należy całkiem pomijać. Żadnemu urzędnikowi nie należy przydawać więcej osób aniżeli tenże może należycie zatrudnić i skutecznie nauczać i kształcić obok swojej czynności służbowej.

O ileby to okazało się odpowiedniejszym, można zaprowadzić takie urządzenie, żeby wszystkie osoby, odbywające służbę w sądzie lub w prokuratury państwa, powierzone zostały jednemu urzędnikowi sędziowskiemu lub prokuratorskiemu. W przypadku takim tenże winien ich zatrudnianie i używanie przez innych urzędników sądu lub prokuratury, urządzić w porozumieniu z tymiż urzędnikami.

Komu poruczone jest kształcenie i wprawianie osób w służbie przygotowawczej zostających, winien z całą troskliwością i bacznością poświęcić się ich nauczaniu i czuwać nad tem, żeby ściśle i sumiennie wykonywali prace, które są im poruczone.

§. 15.

Odbywanie ćwiczeń w §. 10 ustawy o organizacji sądów przepisanych, powierzyć należy stosownie do ilości osób pełniących w trybunale służbę przygotowawczą, jednemu lub dwóm urzędnikom sędziowskim lub prokuratorskim, którzy prócz odpowiedniej biegłości i doświadczenia praktycznego, posiadają dostateczne wiadomości teoretyczne.

§. 16.

Urzędników, którym porucza się odbywanie ćwiczeń a w razie potrzeby także tych, którym kilka osób w służbie przygotowawczej zostających, powierzono do wprawiania i kształcenia, należy stosunkowo uwolnić od innych czynności urzędowych.

IV. Urządzenie służby przygotowawczej.

§. 17.

Pierwsze sześć miesięcy służby przygotowawczej spędzić należy na pełnieniu czynności w sądzie powiatowym. Po tem zajęciu nastąpić ma sprawowanie służby w trybunale pierwszej instancji i w prokuratury państwa, trwające przez piętnaście miesięcy. Następujące pół roku przeznaczone jest na służbę w prokuratury skarbu, w kancelaryi adwokackiej lub w sądzie krajowym wyższym. Kończy się służba przygotowawcza ponownem przez trzy półrocza pełnieniem czynności w sądzie powiatowym. Temu, który nie pełni służby w prokuratury skarbu, w kancelaryi adwokackiej lub w sądzie krajowym wyższym, czas tym sposobem zyskany podzielić należy według uznania prezydenta trybunału pierwszej instancji, powołanego do kierowania służbą przygotowawczą, na pełnienie służby w trybunale i w sądzie powiatowym.

Gdyby zachowanie tej kolei było niemożliwe z tego powodu, że w sądzie powiatowym, w którym według powyższego służba przygotowawcza miała się rozpocząć, ilość osób mogących odbyć tam z dobrym skutkiem służbę przygotowawczą, jest już pełna w danym czasie, można rozpocząć służbę przygotowawczą od pełnienia czynności przez cztery miesiące u sędziego śledczego i w senatach trybunału pierwszej instancji, powołanych do sprawowania sądownictwa karnego a następnie przez dwa miesiące w prokuratury państwa. Po tem zatrudnieniu nastąpić ma sprawowanie czynności w sądzie powiatowym przez sześć miesięcy i pełnienie służby w trybunale pierwszej instancji do spraw cywilnych przez dziewięć miesięcy.

Kolej w ustępach powyższych oznaczoną można zmienić tylko w tym razie, jeżeli to okazuje się odpowiedniem ze względu na praktykę odbytą przed wstąpieniem do służby przygotowawczej (§. 15 ustawy o organizacji sądów). Do zmiany tej potrzebne jest zezwolenie prezydenta sądu krajowego wyższego.

§. 18.

Czy i ile osób, odbywających służbę przygotowawczą w sądach istniejących w okręgu sądu krajowego wyższego, może odbyć część tej służby w sądzie krajowym wyższym, o tem stanowi prezydent sądu krajowego wyższego. Jeżeli nie można zatrudnić w sądzie krajowym wyższym wszystkich osób służbę przygotowawczą odbywających, należy ile możliwości każdemu prezydentowi trybunału pierwszej instancji oznajmić corocznie naprzód, w którym czasie i ile osób, pod jego kierownictwem służbę przygotowawczą odbywających, będzie mogło pełnić obowiązki w sądzie krajowym wyższym.

Przy wyborze osób, mających odbyć część służby przygotowawczej w sądzie krajowym wyższym, winien prezydent trybunału pierwszej instancji mieć ile możliwości wzgląd na życzenia, tudzież na stosunki prywatne i rodzinne tych osób. Nie należy przeznaczać do sądu krajowego wyższego tego auskultanta lub praktykanta sądowego, który zamiast w sądzie krajowym wyższym chce pełnić służbę w prokuratury skarbu lub w kancelaryi adwokackiej, jeżeli przychyleniu się do jego prośby nic nie stoi na przeszkodzie.

W sądzie krajowym wyższym pełnić należy służbę najmniej przez cztery miesiące.

§. 19.

Aż do daszego zarządzenia, osoby, zostające w służbie przygotowawczej, mogą być przeznaczone do pełnienia obowiązków w prokuratury skarbu lub w kancelaryi adwokackiej tylko na własną prośbę. Prosić o to należy ustnie lub piśmiennie prezydenta trybunału pierwszej instancji powołanego do kierowania służbą przygotowawczą.

Przeznaczyć można do prokuratury skarbu tylko za zgodą naczelnika tej władzy i w miarę następczącej się tam sposobności do pracy.

Zatrudnianie w kancelaryi adwokackiej ogranicza się do kancelaryi adwokatów wskazanych w myśl §. 11 ustawy o organizacji sądów przez wydział izby adwokackiej. Do tego samego adwokata można w tym samym czasie przeznaczyć naj-

więcej dwie osoby w służbie przygotowawczej zostające. Jeżeli osoba w służbie przygotowawczej zostająca chce pełnić służbę u adwokata mającego siedzibę w okręgu innego trybunału pierwszej instancji, decyzyę co do jego prośby wydać należy w porozumieniu z prezydentem tego ostatniego trybunału.

W prokuratury skarbu lub w kancelaryi adwokackiej pełnić należy obowiązki najmniej przez cztery miesiące.

Auskultanci w służbie przygotowawczej zostający pobierają ciągle adjutum swoje podczas pełnienia służby w prokuratury skarbu lub w kancelaryi adwokackiej.

§. 20.

Podczas pełnienia obowiązków w sądzie powiatowym za pierwszym zawodem, osoby w służbie przygotowawczej zostające poznać mają przedewszystkiem zasady sądownictwa, urzędzenia czynności sądowych i główne formy służby sądowej. W tym czasie winny także obznajomić się z czynnościami kancelaryi sądowej. Zatrudnianie ich w sprawach karnych nie powinno przenosić dwumiesięcznego okresu.

§. 21.

Z tych części służby przygotowawczej, które odbyć należy w trybunale pierwszej instancji, przypadają najprzód cztery miesiące na zatrudnienie u sędziego śledczego i w senatach powołanych do wykonywania sądownictwa karnego. Następnie pełnić należy służbę przez dwa miesiące w prokuratury państwa.

W ciągu pozostałego czasu zastrzeżonego dla trybunału zatrudniać należy auskultanta lub praktykanta sądowego, o ile to jest możebne, najprzód czynnościami przy prowadzeniu rejestru handlowego i rejestru stowarzyszeń, sprawami hipotecznymi i konkursowemi a dopiero potem czynnościami postępowania w sprawach spornych. W tych miejscach, w których znajduje się sąd handlowy albo sąd handlowy i morski, można osoby w służbie przygotowawczej zostające przeznaczyć na tę część czasu, w ciągu której mają być zatrudniane w trybunale pierwszej instancji w sprawach cywilnych, do sądu handlowego lub do handlowego i morskogo.

W trybunałach, których czynności w sprawach cywilnych lub karnych są tak szczupłych rozmiarów, że zatrudnienie osób w służbie przygotowawczej zostających nie byłoby dostateczne, gdyby je do jednej grupy ograniczono, można zatrudniać osoby te jednocześnie w czynnościach spraw cywilnych i

karnych, jakoteż w sprawach cywilnych spornych i nie spornych.

Podczas pełnienia służby w prokuratury państwa, można kandydatów w służbie przygotowawczej zostających używać także w charakterze funkcyonaryuszów prokuratury. Takie jednak zatrudnienie nie powinno zajmować całego tego czasu który przeznaczony jest na służbę w prokuratury.

§. 22.

W sądzie krajowym wyższym zatrudniać należy osoby w służbie przygotowawczej zostające zarazem w sprawach sądownictwa cywilnego i karnego; mianowicie należy nastęrczyć im sposobność obznajmienia się z postępowaniem rekursowem w sporach cywilnych i bywania na obradach senatów sądu krajowego wyższego, tyjących się innych środków prawnych.

Do opracowywania spraw administracyi sprawiedliwości nie można używać osób zostających w służbie przygotowawczej i przy sądzie krajowym wyższym.

§. 23.

Pełnienie obowiązków w sądzie powiatowym za drugim zawodem, przeznaczone jest wyłącznie na kształcenie w gałęziach służbowych sądownictwa cywilnego.

Przedmiotem zatrudnienia auskultanta lub praktykanta sądowego mają być najprzód sprawy dobrowolnego sądownictwa a w szczególności postępowanie spadkowe i sprawy pieczy, następnie przejść należy do spraw cywilno-spornych. Stosunek trwania dwóch tych części wymierzyć należy według stopnia wykształcenia każdej osoby, tak żeby mogła douczyć się tego, co jej niedostaje i nabrać potrzebnej wprawy.

W ciągu tego pełnienia obowiązków w sądzie powiatowym, głównem zadaniem służby przygotowawczej jest wprawianie się w wydawaniu decyzji i w ogóle w merytorycznem załatwianiu spraw.

§. 24.

Gdy osoby w służbie przygotowawczej zostające zatrudnia się w sprawach załatwianych w postępowaniu ustnem, należy im najprzód polecić, żeby były obecne na pewnych rozprawach i żeby wygotowały sprawozdanie z ich przebiegu i wyników, w którym rozstrząsnąć należy także kwestyę prawną, tudzież przedstawić i uzasadnić wnioski ostateczne ważne do wydania decyzji.

Gdy auskultant lub praktykant sądowy nabeździe tym sposobem zdolności przedstawiania treści rozprawy zwięzłe, właściwie i przejrzyste, polecić mu należy spisywanie podczas rozprawy drugiego protokołu. Drugiego protokołu nie trzeba dołączać do aktów sprawy; kierujący rozprawą winien go przejrzeć, wskazać auskultantowi lub praktykantowi sądowemu niedokładności protokołu i objaśnić go jak dobry protokół powinien być sporządzony.

Gdy okazywane drugie protokoły dowodzą dostatecznej wprawy w spisywaniu protokołu, można osobom w służbie przygotowawczej zostającym, poruczyć samodzielne spisywanie protokołu rozpraw w sprawach cywilnych i karnych.

§. 25.

Dla nastęrczenia osobom w służbie przygotowawczej zostającym sposobności do ćwiczenia się w ogarnianiu i przetrwaniu obszerniejszego materiału piśmiennego faktów, polecać im należy badanie obszerniejszych aktów i sporządzanie relacji z ich treści. Pod tym względem nie należy jednak poprzestawać na wygotowania wyciągu z aktów, lecz wpływać należy na obudzenie i wzmocnienie zdolności do wyrabiania w sobie samodzielnego sądu prawnego w obec przeciwnych wywodów prawnych. Przeto polecić należy auskultantowi lub praktykantowi sądowemu, żeby w tych sprawozdaniach wyłożył gruntownie swoje własne zapatrywanie prawne z odniesieniem się do zdań przytaczanych co do tych kwestyi w literaturze zawodowo-naukowej i żeby się rozprawił z poglądami prawnymi i jurystycznymi objaśnieniami stron. Krytyka tych relacji odbywać się powinna przez omawianie ustne, o ile to jest możebne w obecności innych osób w służbie przygotowawczej zostających, które wezwać należy do wynurzenia swego zdania.

§. 26.

Gdy osoby w służbie przygotowawczej zostające wyćwiczą się dostatecznie w pojmowaniu, przedstawianiu i obrabianiu faktów i kwestyi prawnych, poruczać im należy z początku łatwiejsze a następnie trudniejsze przypadki do samodzielnego rozstrząśnienia i załatwienia.

Pod tym jednak względem trzeba mieć zawsze na celu naukę. Nie należy przydzielać głównie przypadków z prostem, z góry ustanowionem załatwieniem; przedmioty wymagające tylko wypełnienia formuły itp. należy poruczać osobom w służbie przygotowawczej zostającym tylko o tyle, o ile wymaga tego sam cel nauki.

Stosownie do ustępu 1 można osobom w służbie przygotowawczej zostającym poruczać między innymi: wygotowanie istoty czynu do wyroku, zaprojektowanie wyroków i uchwał na podstawie rozprawy ustnej, wygotowanie piśmienne relacji co do wyników postępowania przygotowawczego lub relacji przygotowawczej do rozprawy rekursowej, podczas pełnienia obowiązków w prokuratury państwa wygotowanie aktów oskarżenia i wniosków o zaniechanie lub innych wniosków zdarzających się w postępowaniu przygotowawczem.

§. 27.

Wprawianie do przesłuchiwania stron, świadków i innych osób odbywać się powinno z całą starannością. Do nabycia potrzebnej wprawy w tym względzie posłużyć może głównie pełnienie obowiązków u sędziego śledczego. Z początku polecić należy osobom w służbie przygotowawczej zostającym, żeby podczas przesłuchiwania uważały i dla osiągnięcia tego trzeba, o ile to jest możebne, oznajmić im przed przesłuchaniem cel onegoż.

Później należy im poruczać przesłuchiwanie, które odbywać mają sami w obecności sędziego śledczego; sędzia śledczy winien w razie potrzeby czynić uwagi prostujące lub uzupełniające. W przesłuchiwaniach tych postępować należy również stopniowo od zadań prostych do trudniejszych.

§. 28.

W trybunałach osoby w służbie przygotowawczej zostające przypuszczają należy kolejno do niejawnych posiedzeń senatów. Można wymagać od nich zdania sprawy z przebiegu i wyniku obrady nad poszczególnymi sprawami z przytoczeniem wniosków członków senatu, przedmiotu dyskusyi, tudzież rodzaju i treści uchwały. Sprawozdanie wręczyć należy przewodniczącemu lub jednemu z członków senatu, który winien pomówić o nienkrytycznie z autorem (§. 25).

Pisanie protokołu obrad można poruczać osobom w służbie przygotowawczej zostającym, gdy są już do tego uzdolnione. Gdy w senacie mają być brane pod obradę przedmioty opracowane przez jedną z osób w służbie przygotowawczej zostających, można polecić tej osobie ustną relację co do projektu załatwienia przez nią wygotowanego.

§. 29.

Podczas pełnienia obowiązków w prokuratury skarbu lub w kancelaryi adwokackiej auskultanci

i praktykanci sądowi zapoznawać się mają głównie z rozwojem i przewodem spraw ze stanowiska stron.

W tym celu winni, o ile okoliczności pozwolą, być obecni spisywaniu informacji lub samodzielne spisanie takowych może im być poruczone. Następnie można używać ich do sporządzania podań dla stron we wszelkich gałęziach czynności adwokackich, mianowicie zaś do sporządzania pism przygotowawczych i wniosków piśmiennych w sprawach sądowych. O ile ustawa na to pozwala, poruczać także należy osobom w służbie przygotowawczej zostającym, zastępowanie stron na rozprawach w sprawach cywilnych i karnych.

§. 30.

Wykazy czynności, które prowadzić mają osoby w służbie przygotowawczej zostające (§. 7 ustawy o organizacyi sądów), oddawać należy po upływie każdego okresu służby przygotowawczej prezydentowi trybunału pierwszej instancyi, do którego należy kierowanie służbą przygotowawczą. Te wykazy czynności, jakoteż świadectwa z aplikacyi osób w służbie przygotowawczej zostających zachowywać należy razem z ich aktami osobowemi i w swoim czasie dołączyć do prośby o przypuszczenie do egzaminu sędziowskiego.

V. Ćwiczenia z osobami w służbie przygotowawczej zostającymi.

§. 31.

Ćwiczenia odbywać się mają w trybunałach w czasie od 1. października aż do końca maja co tydzień przez dwie godziny.

Osoby zostające w służbie przygotowawczej, dopóki pełnią obowiązki w trybunale, w sądzie powiatowym w siedzibie trybunału lub w prokuratury państwa przy trybunale pierwszej instancyi, obowiązane są brać udział w tych ćwiczeniach. Oprócz nich mogą brać udział w ćwiczeniach praktykanci sądowi nie zostający w służbie przygotowawczej, auskultanci egzaminowani i adjunkci sądowi; praktykantów sądowych i auskultantów egzaminowanych należy wezwać do udziału w ćwiczeniach na początku każdego nowego ich peryodu.

§. 32.

Ćwiczenia mają przede wszystkim zastąpić to, że osoby w służbie przygotowawczej zostające, rzadko mają sposobność w postępowaniu ustnem bezpośredniem doświadczenia sił swoich w wydaniu sądu na podstawie rozprawy spornej. Zara-

zem ćwiczenia uzupełnić mają służbę przygotowawczą pod względem naukowo-prawnym, mają wpływać na utrwalenie i pogłębienie pojęć nabytych w ciągu pełnienia rozmaitych obowiązków służby przygotowawczej i nakoniec nastrożyć sposobność wyuczenia się sztuki jasnego, trafnego przedstawiania ustnie procesów i kwestyi prawnych.

§. 33.

Zarządzenia do tego służące wydać należy każde z osobna według zdolności i wiedzy uczestników. Najodpowiedniejszymi do tego środkami są: referaty ustne o trudniejszych sprawach na podstawie aktów i łącząca się z nimi dyskusya, w której uczestnicy mają w swobodnym wykładzie wyluszczać swoje zapatrywania; rozstrząsanie ważniejszych decyzji najwyższego sądu w podobny sposób urządzone; zaprowadzenie wykładów o tematach prawniczych, o szczególnych przypadkach prawnych lub nowych dziełach naukowych; zadawanie wypracowań piśmiennych treści tego rodzaju ze względem na najważniejsze płody literackie tego zakresu itp. W ćwiczeniach należy ile możności mieć wzgląd na te materye prawne, które jak ustawy o asekuracyach, znaczkach fabrycznych, wzorkach i patentach, prawo kolejowe, ustawodawstwo przemysłowe, prawo wodne, górnicze i leśne bywają najczęściej pomijane na egzaminach teoretycznych rządowych, a które jednak sędzia nieraz zmuszony jest stosować w przypadkach spornych.

§. 34.

Program ćwiczeń odbywać się mających w najbliższym peryodzie przedstawiać należy we wrześniu prezydentowi sądu krajowego wyższego do zatwierdzenia.

O przebiegu ćwiczeń i o pracach na ćwiczeniach wykonanych zdać należy sprawę Ministerstwu sprawiedliwości za pośrednictwem sądu krajowego wyższego z końcem każdego peryodu ćwiczeń. W sprawozdaniu tem wymienić należy osoby w służbie przygotowawczej zostające, które na ćwiczeniach najbardziej się odznaczyły bądź pracami samodzielnymi, bądź w jakiś inny sposób.

§. 35.

Referaty, które auskultant lub praktykant sądowy w służbie przygotowawczej zostający przedstawia na ćwiczeniach, wypracowania piśmienne, które dostarcza, jakoteż wykłady, które miewa na ćwiczeniach, należy zapisywać w wykazie czynności (§. 7 ustawy o organizacyi sądów).

Udziału w toczących się dyskusyach nie należy podawać w tym wykazie czynności.

VI. Postanowienia końcowe.**§. 36.**

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w wykonanie dnia 1. stycznia 1898.

Z wyjątkiem przepisów dotyczących się pełnienia obowiązków w prokuratury państwa, w prokuratury skarbu lub w kancelaryi adwokackiej, stosują się postanowienia niniejszego rozporządzenia także do tych auskultantów i praktykantów sądowych, którzy rozpoczęli praktykę jeszcze przed dniem 1. stycznia 1898. Począwszy od dnia 1. stycznia 1898, dwuletnią ich praktykę sądową urządzić należy, o ile na to pozwala czas pozostający jeszcze do jej dokończenia, ile możliwości z uwzględnieniem postanowień niniejszego rozporządzenia.

§. 37.

Ćwiczenia regularne w §. 10 ustawy o organizacji sądów przepisane, rozpocząć należy w okręgach tych sądów krajowych wyższych, w których ćwiczenia takie dotychczas jeszcze nie istniały w miesiącu lutym 1898.

W ćwiczeniach tych mają brać udział wszyscy auskultanci, którzy praktykę sądową rozpoczęli jeszcze przed dniem 1. stycznia 1898, lecz do tego czasu nie złożyli jeszcze egzaminu sędziowskiego.

Biliński r. w.

Gleispach r. w.

Sprostowanie.

W rozporządzeniu Ministra sprawiedliwości z dnia 5. maja 1897, Dz. u. p. Nr. 112, zawierającej nową instrukcję dla sądów pierwszej i drugiej instancji, należy w §. 237, ustęp 1, w wierszu 7 z góry ludziej w napisie rubryki 2 formularza rejestru spraw zawieszenia kurateli i przedłużenia władzy ojcowskiej L., umieszczonego na stronie 763 wyrazy: „osoby usamowolnić się mającej“, sprostować na „osoby uniewłasnowolnić się mającej“.